

dok 393

"Styrket demokrati i den norske kirke"

Saksnummer 200800738, 10.9.08

Aram

sokneråd sitt høyringssvar, KI-501

med utgangspunkt i resumè av arbeidsgruppa sitt forslag:

Soknerådet takkar for mulegheita til å uttale seg om arbeidsgruppa si innstilling. Sjølv om vi har forståing for at tidsplanen er knapp om forslaga skal utprøvast til soknerådsvale i 2009, beklagar vi at høyringsfristen er for kort til ei forsvarleg handsaming i soknerådet, kombinert med at det i tillegg har vore ferietid.

Aram sokneråd er enig/uenig i forslaget

Valgordninger

Arbeidsgruppa sitt forslag	Soknerådet sin kommentar
<p>Valgordningen ved menighetsrådsvalg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen foreslår ikke endringer i valgordningen ved menighetsrådsvalg, men foreslår endringer i valgreglene som følge av forslagene om tiltak for å styrke oppslutningen om valgene og andre tiltak for å bedre tilretteleggingen omkring valgene og styrke interessen for å stille til valg 	Vidareføre forsøk med "overlapping" av valperide, del-val annakvrt år for å sikre kontinuiteten
<p>Valgordning ved kirkemøtevalg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen foreslår at Kirkemøtet består av biskopene og et antall representanter som velges med bispedømmene som valgkretser. De medlemmene som er valgt fra et bispedømme, utgjør sammen med biskopen bispedømmerådet. 	Støttar
<p>Øke antall leke medlemmer av Kirkemøtet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen foreslår å øke antall leke medlemmer i Kirkemøtet i forhold til antall representanter for den ordinerte tjeneste og de leke kirkelige tilsatte. Dette vil styrke den demokratiske legitimiteten i Kirkemøtet. Det foreslås en forsiktig differensiering etter antall kirkemedlemmer i bispedømmene. <p>Arbeidsgruppen foreslår at antall leke medlemmer økes fra 4 til 9 i bispedømmer med over 450.000 kirkemedlemmer (Oslo, Borg og Bjørgvin), til 8 i bispedømmer med mellom 300.000 og 450.000 kirkemedlemmer (Hamar, Tunsberg, Agder og Telemark, Stavanger og Nidaros), og til 7 i bispedømmer med under 300.000 kirkemedlemmer (Møre, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen foreslår at ordningen med å velge 5 medlemmer av Kirkemøtet på fritt grunnlag opphører, med den begrunnelse at valgordningen til kirkelige organer ikke skal være slik at organene supplerer seg selv. Kirkemøtets representanter fra hvert bispedømme utgjør bispedømmerådet. <p>Arbeidsgruppens forslag innebærer en utvidelse av Kirkemøtet til 125 representanter (i dag 86). Bispedømmerådene vil få fra 10-13 medlemmer (i dag 7-8).</p>	Støttar ei utvidning av antal leke delegatar, men ikkje differensiering av antal etter folketal
<p>Etablering av reelle valgalternativer og innføring av preferansevalg</p> <p>Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at det innføres ordninger for valg til Kirkemøtet/bispedømmerådene som sikreat velgerne kan få klare alternativer. - at det lages en valgliste satt opp i alfabetisk rekkefølge, slik at alle er likeverdige kandidater. Listen forberedes av en nominasjonskomité. I tillegg kan et antall stemmeberettigede stille kandidater som skal føres opp på den endelige valglisten. - at valget gjennomføres som preferansevalg. Velgerne rangerer kandidatene i nummerorden. Stemmesedler uten angivelse av preferanse forkastes. Minst en kandidat må være rangert for at stemmen godkjennes. - at presentasjonen av kandidatene forbedres, slik at den bidrar til å tydeliggjøre for velgerne hvilke alternativer de har å velge mellom ved valget. 	Støttar med ei presisering av at ungdomskandidatar må sikrast plass på listene, f.eks ein viss %-andel under 30 år
<p>Økt bruk av direkte valg</p> <p>Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at det prøves ut <i>to ulike ordninger</i> ved valget til Kirkemøtet i 2009 og 2011 som begge innebærer økt bruk av direkte valg. Den ene ordningen innebærer direkte valg av alle leke medlemmer. Den andre ordningen innebærer en kombinasjon av direkte og indirekte valg av de leke medlemmene. - <i>Ordning 1</i>: Direkte valg av leke medlemmer. Sju/åtte/ni medlemmer velges på den felles kirkelige valgdag, samtidig med menighetsrådsvalget. 	Støttar

<p>- <i>Ordning 2:</i> Direkte valg av et flertall av Kirkemøtets/bispedømmerådernes leke medlemmer. Fire/fem/seks medlemmer velges på den felles kirkelige valgdag, samtidig med menighetsrådsvalget. Tre medlemmer velges av menighetsrådene. Hvert råd avgir en samlet stemme. Det er ulike lister ved de to valgene.</p>	
<p>Tid og sted for valgene Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at de direkte kirkelige valgene i 2009 legges til en felles valgdag over hele landet, samme dag som stortingsvalget. Dette vil bidra til å gjøre valgene tilgjengelige for flest mulig av kirkens stemmeberettigede medlemmer. Fra 2011 finner de kirkelige valgene sted samtidig med kommune- og fylkestingsvalget. Dette vil medføre at valgperioden for de som velges i 2009 blir 2 år. Dette vil gi to anledninger til utprøving av ulike valgordninger innen utgangen av 2011 - at valgene på den felles valgdagen av praktiske grunner finner sted i lokaler i umiddelbar nærhet til stedet for de politiske valg. - at det kirkelige valglokalet holder samme åpningstid som det offentlige valglokalet. - at det bør være rikelig mulighet for forhåndsstemming. Slik blir valgene tilgjengelige for så mange av kirkens medlemmer som mulig. Når de ordinære valgene legges samtidig med offentlige valg, foreslår arbeidsgruppen at det gis anledning til forhåndsstemming i tilknytning til gudstjenestene i perioden for forhåndsstemming. Arbeidsgruppen mener forhåndsstemming må finne sted på sentrale og tilgjengelige steder i soknet. Arbeidsgruppen foreslår at forhåndsstemming i tilknytning til gudstjenester finner sted i kirken eller nærliggende lokale. 	<p>Støttar forslag til felles valdag og lokalisering.</p> <p>Er skeptiske til å samordne med kommuneval: I små kommuner vil truleg medlemmer vegre seg for å stille til kyrkjeval dersom dei samstundes står på kommuneliste og ikkje veit om dei kjem inn i komm.styre/utval</p>
<p>Valgkort og annen informasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen foreslår at det sendes ut valgkort til alle stemmeberettigede kirkemedlemmer. Dette understøttes av koordinerte informasjonskampanjer med informasjon om stemmerett og valgbarhet, tid og sted for valgene. 	<p>Støttar</p>
<p>Manntall, stemmerett i annet sokn, elektronisk stemmegivning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen foreslår at det utvikles en modul i medlemsregister for Den norske kirke for produksjon av manntall. - Arbeidsgruppen mener at det bør bli lettere adgang til å oppnå stemmerett og valgbarhet i annet sokn enn der man er bosatt. <p>Når det gjelder elektronisk stemmegivning avventes forsøk ved andre offentlige valg.</p>	<p>Støttar</p>
<p>Informasjon om nominasjonssystem og prosess. Presentasjon av kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen mener at alle stemmeberettigede kirkemedlemmer må få informasjon om nye valgordninger, nominasjonssystem og nominasjonsprosess. 	<p>Støttar</p>
<p>Senket stemmerettsalder og andre tiltak for å styrke ungdoms demokratiske deltakelse i Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at den kirkelige stemmerettsalderen senkes til det året kirkemedlemmet fyller 15 år (religiøs myndighetsalder). Spørsmålet om valgbarhet for ungdom mellom 15 og 18 år avklares juridisk. - at ordningen med at fire representanter valgt fra Ungdommens Kirkemøte har tale- og forslagsrett på Kirkemøtet videreføres. 	<p>Støtta, men meiner det også bør vurderast stemmerett til reprs.valgt frå Ungdomens kyrkjemøte</p>
<p>Tiltak for å gjøre det mer attraktivt å påta seg kirkelige verv Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at ordningen med kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste styrkes slik at det blir mulig for kandidater i alle slags yrker å påta seg arbeidskrevende kirkelige verv. - at ordningen med frikjøp for de mest arbeidskrevende kirkelig verv (kirkerådsleder, bispedømmerådsleder, leder i mellomkirkelig råd og samisk kirkeråd, fellestrådsledere i store fellestrådsområder) styrkes slik at muligheten til å påta seg lederverv ikke er avhengig av yrkessituasjon. Møtegodtgjørelse bør også vurderes. - at det innføres en ordning med rett til barnepass under møter i de kirkelige rådsorganene. - at opplæringen av menighetsråds- og fellestrådsmedlemmer og rådsledere vider eføres og styrkes. - at det etableres opplæring for bispedømmeråds- og kirkemøtmedlemmer. 	<p>Støttar, men viktigaste motivasjonsfaktoren er mulegheit for resultatoppnåing – og då må ressursane aukast, både av personell og midlar, slik at kyrkja kan ha mulegheit til å vere ein aktiv aktør på lokalarenaen</p>
<p>Styrking av valgapparatet – administrativ kapasitet og opplæring Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at Kirkerådets valgadministrasjon styrkes med en valgkoordinator som skal lede det 	<p>Støttar</p>

<p>administrative arbeidet med demokratireformen og styrke informasjonsarbeidet knyttet til reformen. Administrasjonen må styrkes fra sommeren 2008 for å kunne forberede valgene i 2009 tilfredsstillende.</p> <ul style="list-style-type: none"> - at bispedømmekontorene tilføres ekstra administrative ressurser til valgadministrasjon og koordinering av informasjonstiltak. - at den lokale valgadministrasjon tilføres de nødvendige ressurser gjennom kirkelig fellesråd. - at det gis godtgjørelse til valgstyre og stemmestyre på linje med godtgjørelsene ved andre offentlige valg. - at det gis nødvendig opplæring av valgansvarlige og annet nøkkelpersonell i bispedømmene, av ressurspersoner som kan bistå menigheter, og av valgansvarlige i soknene. 	
<p>Endring av betegnelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppen mener det bør vurderes å endre betegnelse på organene fra "råd" til "styre" 	<p>Språkleg sett er "råd" betre, og er dessutan så innarbeida at det bør "vernast"...</p>
<p>Tiltak for å styrke prosessene rundt utvelgelse av proster og biskoper</p> <p>Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at en revidert ordning for nominasjon og rådgivende avstemning prøves ut fram til 2013. Erfaringene fra forsøket legges til grunn ved utforming av ordning for tilsetning av biskop ved kirkelige organer. - at tilsetning av proster legges til bispedømmerådet når dette skal overføres fra kirkelig statsråd. 	<p>Støttar</p>
<p>Evaluering og forskning</p> <p>Arbeidsgruppen foreslår</p> <ul style="list-style-type: none"> - at det foretas en forskningsbasert evaluering av valgordningsforsøkene i 2009 og 2011. - at det bør gjennomføres ulike former for valgundersøkelser for å gi best mulig kunnskapstilfang for evalueringen, og for å gi kunnskapsgrunnlag for videre utvikling av kirkens demokrati. Dette bør påbegynnes i forbindelse med valgene i 2009. - at det gjennomføres erfarings- og motivasjonsundersøkelser blant menighetsrådsmedlemmer i hver valgperiode, slik at det blir mulig å se utviklingsmønstre over tid, og kunne treffe tiltak som stimulerer til deltakelse i kirkelige styringsstrukturer. - at tilsvarende undersøkelser gjennomføres blant Kirkemøtets medlemmer og dermed blant bispedømmeråds-medlemmer. - at det etableres en historisk database for valgresultater. Et prosjekt for registrering av valgresultater for menighetsrådsvalgene forut for 2005 gjennomføres så snart som mulig, slik at tidsserier av data er tilgjengelig for evalueringen av de kirkelige valg i 2009-2010. 	<p>Byråkratidrivande...</p> <p>Så lenge det er knapt med ressursar til "utøvande" menighetsarbeid er dette "feil" bruk av midlar, og feil signal til "fotfolket"</p>
<p>Forslag til endringer i regelverket</p> <p>Det foreslås en ny forsøkshjemmel i kirke-loven, som kan gi rettslig grunnlag for å gjennomføre arbeidsgruppens forslag om utprøving av to alternative ordninger for valg til Kirkemøtet og bispedømmerådene. Arbeidsgruppen foreslår at Kirkemøtet gis myndighet til å utforme nærmere regler for gjennomføring av forsøkene, og at departementet skal godkjenne forsøkene.</p>	<p>Støttar</p>
<p>Økonomiske og administrative konsekvenser</p> <p>Arbeidsgruppens forslag har betydelige økonomiske og administrative konsekvenser. Skal reformen lykkes, er det etter arbeidsgruppens oppfatning helt avgjørende med et styrket valgapparat, og at oppbyggingen av det nødvendige administrative apparat kommer i gang så snart som mulig. Det er også nødvendig med betydelig tilførsel av økonomiske ressurser for at reformen skal lykkes.</p> <p>Arbeidsgruppen har skissert de økonomiske konsekvensene av sine forslag, som samlet når opp i betydelige beløp (80–110 mill.).</p>	<p>Virkar v e l d i g dyrt...</p>

Tilleggscommentarar:

Vennleg helsing

Årnam sokneråd v/ leiar

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Albert L. L. L.', written over a horizontal line.